

Dr. A. Özge YENİCE
Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı

**TÜRK BORÇLAR KANUNU VE
VİYANA SATIM KONVANSİYONU
(CISG) HÜKÜMLERİ IŞIĞINDA
GÖNDERME SATIMI**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR	XIX
GİRİŞ	1

Birinci Bölüm

I. Ana Hatlarıyla Gönderme Satımı.....	5
A. Gönderme Satımına Genel Bakış	5
1. Gönderme Satımı Kavramı	5
2. Adi Satım, Ticari Satım ve Tüketici Satımı Ayırımı	10
3. Milli Satım ve Milletlerarası Satım Ayırımı	13
B. Gönderme Satımının Yasal Çerçevesi	15
1. Türk Borçlar Kanunu'nun İlgili Hükümleri	15
2. Viyana Satım Konvansiyonu'nun İlgili Hükümleri	16
C. Gönderme Satımında İfa Yerinin Önemi	17
D. Gönderme Satımına İlişkin Hükümlerin Uygulama Alanı	23
1. Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Uygulama Alanı	23
2. Viyana Satım Konvansiyonu Çerçevesinde Uygulama Alanı	28
a. Genel Bakış	28

b. CISG Kapsamında Satım Sözleşmesi Gibi Değerlendirilen Sözleşmeler	29
(1) Üretilecek ve İmal Edilecek Malların Satımı (m.3/I).....	29
(2) Hizmet Edimi İçeren Satım Sözleşmeleri (m.3/II)....	31
c. CISG Kapsamında “Mal” Kavramı	32
d. CISG Kapsamına Girmeyen Satım Sözleşmeleri.....	37
(1) Genel Bakış	37
(2) Kişisel, Ailevi İhtiyaç veya Ev İhtiyacı İçin Yapılan Sözleşmeler.....	38
3. Açık Artırma Yoluyla Yapılan Satımlar	41
4. Hacizli Malların Satımı	41
(1) Menkul Kıymet veya Para Satımı	42
(2) Gemi, Tekne, Hava Yastıklı Taşıt veya Hava Taşıtı Satımı.....	43
(3) Elektrik Satımı	44

İkinci Bölüm

II. Gönderme Satımında Hasarın İntikali	47
A. Hasar ve Hasarın İntikali Kavramlarına Genel Bakış	47
1. Konunun Önemi.....	47
2. Hasar Kavramı	49
a. Genel Bakış	49
b. Geniş Anlamda Hasar	53
c. Dar ve Teknik Anlamda Hasar.....	54
(1) Genel Bakış	54
(2) Edim Hasarı.....	56
(3) Karşı Edim Hasarı: Bedel Hasarı.....	58
B. Karşılaştırmalı Hukukta Hasarın İntikali.....	60
1. Roma Hukuku	60
2. İslam Hukuku.....	62
3. Fransız Hukuku	64
4. Avusturya Hukuku.....	65

5. Alman Hukuku	67
6. İsviçre Hukuku	70
C. Gönderme Satımında Hasarın Kapsamı.....	72
D. Gönderme Satımında Hasarın İntikalinin Koşulları	80
1. Geçerli Olarak Kurulmuş Bir Gönderme Satımı Sözleşmesinin Varlığı	80
2. Malın Taşınmasının Gerekmesi	81
a. TBK m. 208/III: Malın İfa Yerinden Başka Bir Yere Gönderilmesi.....	81
b. CISG m. 67 Uyarınca Malın Taşınmasının Gerekmesi ..	82
(1) Sözleşme Uyarınca Malın Taşınmasının Gerekmesi (m. 67/I-1)	82
(2) Belirli Bir Teslim Yerinin Kararlaştırılması (m. 67/I- 2).....	84
3. Malın Taşıyıcıya Teslim Edilmesi.....	85
a. Taşıyıcı Kavramı.....	85
b. Malın Teslim Edilmesi.....	90
(1) Genel Olarak.....	90
(2) Sözleşme Uyarınca Malın Taşınması (CISG m. 67/I- 1).....	92
(3) Malın Belirli Bir Yerde Tesliminin Gerekmesi (CISG m. 67/I-2).....	93
4. Çeşidiyle Belli Olan Malın Somutlaştırılması.....	95
5. Teslim Borcunun İfasının Satıcıya Yüklenemeyen Sebeplerle İmkânsızlaşması	101
6. Hasarın İntikaline İlişkin Kuralların Uygulanmasına Engel İstisnaların Bulunmaması.....	104
a. Durumun Gereği	104
b. Sözleşmede Öngörülen Özel Koşullar	105
c. Özel Kanun Hükmü.....	106
E. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hasarın İntikali.....	107
1. Hasarın İntikali Sorununa Genel Bakış.....	107
2. Satım Sözleşmesinde Hasarın İntikaline İlişkin Kurallar....	110

a.	Ana Kural (m. 208/I)	110
(1)	Hasarın İntikali Anı.....	110
(2)	Zilyetliği Devir.....	111
(3)	Parça Borcu ve Çeşit Borcu Ayırımının Önemi.....	113
b.	Alıcının Temerrüdü Hâlinde Hasarın İntikali (m. 208/II)	115
c.	Koşula Bağlı Satımlarda Hasarın İntikali.....	116
3.	Gönderme Satımında Hasarın İntikali (m. 208/III).....	120
F.	Viyana Konvansiyonu'na Göre Hasarın İntikali.....	123
1.	Genel Bakış	123
2.	Gönderme Satımında Hasarın İntikali (m. 67).....	127
a.	Genel Bakış	127
b.	Hükmün Uygulama Alanı ve Sınırları	128
(1)	Ana Kural (m. 67/I-1)	128
(2)	Malın Taşıyıcıya Kararlaştırılan Belirli Bir Yerde Teslimi (m. 67/I-2)	132
(3)	Belgeleri Alıkoyma Hakkı (m. 67/I-3).....	133
(4)	CISG m. 67/II ve 69/II'nin Getirdiği Sınırlamalar .	134
c.	Alıcı Temerrüdünün Etkisi	136
d.	Taraflar Arasındaki Özel Düzenlemeler.....	137
(1)	Genel Bakış	137
(2)	Kişisel Teslim Koşulları.....	138
(3)	Uygulamada Kullanılan Ticari Koşullar	138
(4)	Standart Teslim Koşulları: Incoterms®	140
i	“E” Klozu [EXW].....	141
ii	“F” Klozları [FCA, FAS, FOB]	142
iii	“C” Klozları [CFR, CIF, CPT, CIP].....	144
iv	“D” Klozları [DAT, DAP, DDP]	145
e.	İspat Yükü.....	146
G.	Hasarın İntikaline Bağlanan Sonuçlar	148

Üçüncü Bölüm

III.	Gönderme Satımında Masrafların Paylaşımı.....	159
------	---	-----

A. Satım Sözleşmesinde Masrafların Paylaşımına Genel Bakış.....	159
B. Gönderme Satımında Masrafların Paylaşımı.....	164
1. Masrafların Kapsamı.....	164
a. Ölçme, Tartma, Sayma Masrafları	164
b. Ambalajlama, Etiketleme ve İşaretleme Masrafları	164
c. Muayene ve Bildirim Masrafları.....	166
d. Taşıma, Gümrük ve Sigorta Masrafları.....	167
e. Diğer Masraflar.....	168
2. Gönderme Satımında Masrafların Paylaşımına İlişkin Kurallar	168
a. Türk Hukuku'ndaki Durum	168
(1) Ana Kural (TBK m. 211/I)	168
(2) Masrafsız Devir Anlaşması (TBK m. 211/II)	178
(3) Liman ve Gümrük Masraflarından Muaf Devir Anlaşması (TBK m. 211/III)	180
b. Viyana Satım Konvansiyonu'ndaki Durum	181
(1) Genel Bakış	181
(2) Masrafların Paylaşımına İlişkin Olarak Incoterms®	
2010 Klozlarının İncelenmesi.....	184
i "E" Klozu [EXW].....	184
ii "F" Klozları [FCA, FAS, FOB]	186
(i) FCA Klozu.....	186
(ii) FAS Klozu.....	188
(iii) FOB Klozu.....	190
iii "C" Klozları [CPT, CIP, CFR, CIF]	192
(i) CPT Klozu	192
(ii) CIP Klozu.....	194
(iii) CFR Klozu	196
(iv) CIF Klozu.....	199
iv "D" Klozları [DAT, DAP, DDP]	201
(i) DAT Klozu	201
(ii) DAP Klozu	202
(iii) DDP Klozu	204

Dördüncü Bölüm

IV. Gönderme Satımında Ayıptan Sorumluluğa İlişkin Özellikler	207
A. Satıcının Ayıptan Sorumluluğuna Genel Bakış	207
B. Gönderme Satımında Malın Ayıplı Olması Nedeniyle Getirilen Ek Yükümlülükler	213
1. Türk Borçlar Kanunu İle Alıcıya Yüklenen Ek Yükümlülükler (TBK m. 226)	213
a. TBK m. 226 Hükmünün Amacı ve Uygulanma Koşulları	213
(1) Hükmün Amacı	213
(2) Hükmün Uygulanma Koşulları	214
b. Alıcının TBK m. 226'dan Doğan Yükümlülükleri	216
(1) Malın Korunması İçin Gerekli Önlemleri Alma Yükümlülüğü (f. 1)	216
(2) Malın Durumunu Tespit Ettirme Yükümlülüğü (f. 2)	218
(3) Malı Sattırma Yetkisi ve Yükümlülüğü (f. 3)	220
2. Malın Korunmasına İlişkin Olarak Viyana Satım Konvansiyonu'nda Yer Alan Hükümler	223
a. Genel Bakış	223
b. Satıcının Malı Koruma Yükümlülüğü (m. 85)	224
(1) Satıcının Malı Koruma Yükümlülüğüne Genel Bakış	224
(2) Satıcının Malı Koruma Yükümlülüğü İçin Gereken Koşullar	225
(3) Makul Ölçüde Koruma Önlemleri Alma Yükümlülüğü	227
(4) Koruma Masraflarının Tazminini Talep ve Malı Alıkoyma Hakkı	228
c. Alıcının Malı Koruma Yükümlülüğü (m. 86)	230
(1) Alıcının Malı Koruma Yükümlülüğüne Genel Bakış	230
(2) Makul Ölçüde Koruma Önlemleri Alma Yükümlülüğü	231

(3) Malın Zilyetliğini Satıcı Adına Devralma Yükümlülüğü.....	232
d. Malı Üçüncü Kişiyeye Depo Etme Yükümlülüğü (m. 87)	234
e. Malın Satılması (m. 88)	237
(1) Malın Satılmasına Genel Bakış	237
(2) Malı Satma Hakkı (Self-help Sale; Selbsthilfeverkauf).....	238
(3) Malı Satma Yükümlülüğü (Emergency Sale; Notverkauf)	240
(4) Satım Sonucunda Elde Edilen Gelirin Paylaşımı.....	241
C. Gönderme Satımında Ayıba Bağlanan Sonuçlar.....	242
1. Genel Bakış	242
2. Malın Ayıpsız Benzeriyle Değiştirilmesi Talebi	245
a. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Malın Ayıpsız Benzeriyle Değiştirilmesi Talebi.....	245
b. CISG'a Göre Malın Yenisiyle Değiştirilmesi Talebi	247
3. Malın Onarılması Talebi	253
a. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Malın Onarılması Talebi	253
b. CISG'a Göre Malın Onarılması Talebi	254
4. Bedelde İndirim Yapılması Talebi	258
a. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Bedelde İndirim Yapılması Talebi.....	258
b. CISG'a Göre Bedelde İndirim Yapılması Talebi	262
5. Sözleşmeden Dönme Hakkı	267
a. Türk Borçlar Kanunu'na Göre Alıcının Sözleşmeden Dönme Hakkı.....	267
b. CISG'a Göre Alıcının Sözleşmeden Dönme Hakkı	273
6. Tazminat Hakkı.....	282
SONUÇ	287
KAYNAKÇA	299